

A francia haderő átalakítása és alkalmazása

A francia nemzet életében a védelem és a biztonság központi szerepet játszik. Európa és a világ biztonságát érintő kérdésekben a francia társadalom képes véleményt nyilvánítani, kiállnak nemzetük felelősség-, valamint szerepvállalása mellett. A haderő presztízse az elmúlt évtizedekben jelentősen javult, köszönhetően egyrészt a katonák nemzetközi szerepvállalásának és az országon belüli biztonság fenntartásában játszott szerepének, másrészt pedig a média pozitív képalakításának. Az utca embere nap mint nap találkozhat a rendőrökkel és csendőrökkel együtt járőröző katonákkal, a televíziós csatornák közvetítésein útján bemutatják a válság sújtotta afrikai, ázsiai, európai területeken vagy humanitárius akciókban dolgozó-harcoló katonák feladatait és helyállását.

Francia katonai műveletek

A Nemzetgyűlés képviselői, Michel Chauveau és Hervé Gaymard által 2015. május 20-án benyújtott információs jelentés, amely a *Beavatkozás és diplomácia: Milyen doktrína szükséges a katonai beavatkozások számára?* címmel készült, részletes, elemző felsorolást nyújtott az 1962 és 2015 között végrehajtott francia katonai műveletekről.

A jelentés vizsgálta és javaslatokat tett a katonai beavatkozások kereteinek meghatározására. Ezeknek a műveleteknek közös jellemzője, hogy a honi területtől távol, a honvédelmi minisztérium útmutatásai alapján zajlanak, többek között polgári személyek részvételével. Nagyon sokrétűek, a résztvevők számát tekintve néhány fős szervezeti elemektől több ezer fős létszámig, időtartamukat tekintve pedig néhány héttől akár több évig is tarthatnak. A jogi-politikai háttér alapján is széles a skála: nemzeti döntés, kétoldalú vagy multilaterális keretben, illetve különböző, ENSZ-, EU-, EBESZ-mandátummal, vagy egyéb parancsnokság alatt zajlanak.

A haderő hitelessége hozzájárul azon befolyás növeléséhez, amellyel Franciaország a szövetségeseinél és a regionális, illetve a nemzetközi szervezeteknél rendelkezik. A más államok haderőivel fenntartott kapcsolatok, az együttműködés, a többnemzeti hadgyakorlatokon és műveletekben való részvétel erősíti Franciaország és a francia haderő helyzetét.

A tengerentúli francia területeken, valamint a védelmi egyezmények alapján a szövetséges államokban állomásoztatott szárazföldi, légi és haditengerészeti alakulatok, valamint a haditengerészet egységeinek jelenléte a tengereken, növelik az esetleges beavatkozások gyorsaságát. A hagyományos erőknek rendelkezniük kell olyan képességgel, hogy az anyaország területétől távoli körzetekben is jelentős erők kerülhessenek bevetésre.

Ennek következtében alkalmasnak kell lenniük összhaderőnemi erő felállítására, szétbontakoztatására és támogatására.

A francia katonai alakulatok külföldi alkalmazása során egy művelet sikere ugyanolyan mértékben függ az erők szétbontakoztatásának képességétől, mint a hatékony tervező-szervező munkától és a személyi állomány kiképzettségi szintjétől.

A feladat jellegéből adódóan egy külföldi művelet irányulhat a helyi hatalom megerősítésére, megtorlásra, rendfenntartásra, ez főként az afrikai államokkal kötött együttműködési és védelmi egyezményeket jellemzi. A vizsgált időszakban 39 beavatkozásból harmincat Afrikában, négyet Európában, négyet Ázsiában és egyet az amerikai kontinensen hajtottak végre, többek között öt műveletet a Zaire Kongói Demokratikus Köztársaságban, három műveletet pedig Csádban és Dzsibutiban. Európai szintén három beavatkozást a volt Jugoszlávia és egyet Albánia területén, 2015-ben Afganisztánban három, Irakban egy műveletet. A hadművelleti létszámok aránya a következőképpen alakult: a Közép-Afrikai Köztársaságban az *Almandin*-műveletben 2300 főt mozgósítottak 1996–1999-ben, Csádban a *Limousin*-műveletben 2500 fő vett részt 1969–1972-ig, 2200 fő a *Tacaud*-műveletben 1978–1980-ig, 3500 fő a *Manta*-műveletben 1983–1984-ig.

A balkáni feladatokban is nagy létszámmal vett részt Franciaország, ami 2200 főt jelentett az UNPROFOR (ENSZ) keretében 1992–1996-ig.

Afganisztánban 2011-ben a koalíciós műveletek kezdetén 2900 fő, míg 2012–2014-ig a *Pamir*-műveletben már 4000 fő volt a beavatkozó állomány létszáma.

Több afrikai művelet célja katonai puccs vagy lázadás megakadályozása (Gabon 1964, Csád 1978, Comore-szigetek 1994) volt, vagy a hatalmon lévő kormány megbuktatása (Közép-Afrikai Köztársaság 1979–1981, Comore-szigetek 1989, Elefántcsontpart 2010).

Határkonfliktusok és szomszédos ország elleni destabilizációs törekvések miatt négy beavatkozásra került sor Afrikában, kilencre a Közel-Keleten. A legjelentősebb francia állományt, 14 300 főt a *Daguet*-műveletben mozgósították 1990–1991 között, miután Szaddám Huszein csapatai lerohanták Kuvaitot. A Csád elleni líbiai offenzíva felszámolásában 1500 francia katona vett részt, ami 950 főre csökkent 2014-ben a helyzet stabilizációja következtében. 1991-ben az etióp lázadók megsértették Dzsibuti határát, ami aktiválta a Franciaország és Dzsibuti közötti védelmi együttműködési megállapodást. A *Godoria* elnevezésű művelet 2200 fős francia kontingense sikeresen megállította az etióp előrenyomulást, majd humanitárius segítséget nyújtott az országnak.

A közel-keleti műveletek a légierő és a haditengerészet támogatását is igénybe vették a Perzsa-öböl és a Vörös-tenger térségében az eszközök alkalmazása érdekében.

Az európai kontinensen a koszovói *Trident*-műveletet emelhetjük ki területvédelmi szempontból, amelyben 1998–2014 között csaknem 6000 francia katona szolgált a KFOR keretei között.

Fontos feladatot jelentett a francia állampolgárok külföldi kimenekítése válság sújtotta övezetekből. 1997-ben Kongó-Brazzaville-ben került sor multilaterális amerikai, brit, belga és portugál együttműködésre a *Pélican*-műveletben, majd következett 1998-ban az *Iroko* tisztán nemzeti művelet Guinea-Bissauban. Az elefántcsontparti *Licorne*-művelet 2002–2014-ig tartott. Kezdetben az országban kitört fegyveres összecsapások miatt kellett evakuálni francia állampolgárokat, majd a francia katonákat ért halálos kimenetelű támadások miatt Franciaország politikai szempontból is beavatkozott a konfliktusba.

A szemben álló felek szétválasztását célzó, humanitárius műveletek között négy afrikai, négy libanoni, két bosznia-hercegovinai és két ázsiai művelet szerepel a jelentésben. A kambodzsai küldetést 1991–1993-ig 1500 fő hajtotta végre, komoly szerepvállalással a választások előkészítésében. A boszniai *Salamandre*-művelet összesen 7500 főt is elérő francia hozzájárulás volt a NATO-parancsnokság alatt működő IFOR-erőkhöz 1995–1996 között. A ruandai *Turquoise* humanitárius akciót 3000 fővel biztosította Franciaország, de 3800 fős katonai és rendőrkontingenst küldött Csádba 2007–2008 között a polgári lakosság védelmére.

A tűzszünet betartása és a békemegállapodások tiszteletben tartása érdekében is zajlott számos francia külföldi művelet.

2015 elején mintegy 10 200 katona szolgált külföldi hadműveletekben a következő legjelentősebbnek számító műveleti területeken: Száheli övezet (*Barkhane*-művelet 4300 fő), Közép-Afrikai Köztársaság (*Sangaris*-művelet 900 fő), Irak–Szíria (*Chammal*-művelet 3500 fő) és Libanon (*Daman*-művelet 900 fő).

Ezeket a műveleteket nagy intenzitású és az alkalmazás szempontjából nehéz műveleti viszonyok között hajtották végre a katonák.

A Katonai költségvetési tervezési törvény 2014–2019 egy nagy kiterjedésű és két vagy három válságkezelő művelettel számolt összesen. Azonban csak a haditengerészet öt külső hadműveletben vett részt a fenti időszakban. A honi területen zajló *Sentinelle*-művelet 10 ezer fő alkalmazásával már elérte a fenti törvényben előírt maximális létszámot 2016-ban.

Bár a francia politika számára mindig fontos volt a külföldi katonai szerepvállalás, azonban ez természetesen komoly terhet is rótt a döntéshozókra a 21. század elején. Olyan súlyos események realitásával kellett szembenézni, mint az arab tavasz, a franciaországi merényletek, az iraki és a szíriai polgárháború vagy a menekülthullám. Teljesíteni kellett a nemzetközi kötelezettségeket, de meg kellett felelni a nemzeti feladatoknak, a hazai média, a közvélemény nyomásának is.

Ugyanakkor a védelmi diplomácia fejlesztése a külföldi partnerekkel kiemelten fontos, ez a védelmi és biztonságerősítő kapcsolatok fejlesztése révén valósul meg, megelőző védelmi diplomácia keretében (kölcsonös katonai együttműködés a partnerországokkal, segítségnyújtás, információcsere). Az előretolt összhaderőnemi erők fenntartása, állomásoztatása megkönnyíti a felderítési adatok megszerzését, a közvetlen és gyors reagálási képesség fenntartását az érintett térségekben.

A költségvetési számokban is megmutatkozott a külföldi műveletek intenzitása. A katonai költségvetési tervezési törvényben 2014-ben erre a tételre 450 millió euró volt előirányozva, de a teljes kiadások elérték az 1200 millió eurót. 2015-ben ezt az értéket is meghaladta, 1120 millió euró lett a végső összeg. A többletkiadásokat a különösen költséges műveletek okozták: *Barkhane*-művelet (484 millió euró), *Chammal*-művelet (235 millió euró), *Sangaris*-művelet (148 millió euró).

2008 és 2015 között a külföldi katonai beavatkozások évente 240–620 millió euróval haladták meg folyamatosan a tervezett költségvetési számokat.

Stratégia és haderó

A 2013-ban megjelent *Fehér könyv a védelemről és a nemzetbiztonságról* a francia érdekek három típusát különböztette meg:

- létérdekek;
- stratégiai érdekek;
- nemzetközi kötelezettségek.

A honi területtől távoli alkalmazásnak három célt jelölt meg:

- a francia állampolgárok megóvása;
- a francia stratégiai, valamint a partner- és szövetséges országok érdekeinek védelme;
- nemzetközi felelősségvállalás.

Kijelölte Franciaország elsőbbségi alkalmazási zónáit:

- az európai perifériaövezetet;
- a földközi-tengeri medencét;
- Afrikában a Száhel-övezettől az Egyenlítői Afrikáig húzódó térséget;
- az Arab-öböl és az Indiai-óceán térségét.

A nemzetközi támogatás tekintetében a jelentés az európai keretben történő műveletek prioritása mellett állt ki. Azonban tudomásul kell venni, hogy az európai közös biztonság- és védelempolitika műveleti képességei erősen korlátozottak, szervezeti nehézkesen, lassan reagálnak. Pragmatikus eszközök azonban léteznek, ilyen lehet a kölcsönös eszközmegosztás elve néhány országra vonatkozóan. Például az European Air Transport Command a stratégiai szállításban, vagy az Európai Unió harccsoport-konceptiója, amely váltásban kétezzer katona készenlétét teszi lehetővé. Uniós finanszírozással ezeket a kötelekeket lehetne első lépésben alkalmazni válság esetén.

Alapvető feltételként jelentkezik természetesen az uniós országok részéről az az igény, hogy vonják be őket előzetesen a helyzetelemzési-értékelési, továbbá hadműveleti tervezési folyamatokba. Tény, hogy Franciaország az eddigi tapasztalatok alapján inkább egyedül kívánt dönteni a külföldi beavatkozások elrendeléséről, amit a Maliban, illetve a Közép-afrikai Köztársaságban végrehajtott beavatkozások is bizonyítottak.

A Michel Chauveau és Hervé Gaymard által készített jelentés kitért a francia katonai stratégia alapelemére, a nukleáris elrettentésre, amely bár általános nemzeti konszenzuson alapul, időről időre megkérdőjeleződik a hasznossága. 1980-ban a nukleáris ütőerő ötszáz robbanófejjel rendelkezett, amelyeket atom-tengeralattjárókról és a légierő repülőgépeiről lehetett célba juttatni.

Napjainkban Franciaország háromszáz robbanófejjel, három egyenként tizenhat darab tengeralattjáróra szerelt rakétakészlettel és ötvennégy ASMP-A rakétával (Missile nucléaire air-sol moyenne portée améliorée) rendelkezik, amelyeket Rafale vagy Mirage típusú repülőgépekről indíthatnak.

A nukleáris támadóerő a már említett katonai költségvetési törvény időtartamára, tehát 2014-től 2019-ig 23 milliárd euróba kerül. Ez 15 éves távlatban meghaladja a 31 milliárd eurót.

A szárazföldi csapatok központi jelentősége minden katonai dokumentumban, így a 2013-ban kiadott *Fehér könyv*ben is hangsúlyosan szerepel. Eszerint az új haderőmodellnek a külföldi műveletek felé szükséges orientálódnia, amelyek a légierő és a haditengerészet támogatásával válhatnak hatékonyá.

Az alkalmazás időtartama alapján is határozott meg irányvonalat a *Fehér könyv*. Ennek értelmében:

- ötezer fős, hét nap alatt telepíthető nemzeti készenléti köteléket kell felállítani, amely különleges erőkkel, harckocsi- és harcihelikopter-alakulatokkal, haditengerészeti csoporttal, tíz vadászrepülővel, csapatszállító repülőgépekkel és haditengerészeti járőregységekkel legyen képes áttelepülni külföldi hadműveleti területre;
- Franciaország két vagy három különböző hadműveleti területen vezető nemzetként biztosítson parancsnoki irányítást, különleges rendeltetésű erőkkel, egy hat-hétezer fős létszámú összefegyvernemi dandárral, harckocsi- és harcihelikopter-támogatással, haditengerészeti elemmel és tizenkét vadászrepülővel;
- nagy kiterjedésű békekikényszerítő hadművelet esetén hat hónapos készenléti idővel, különleges rendeltetésű erők, két összefegyvernemi dandár tizenötezer fővel, negyvenöt vadászrepülőgép repülőgép-hordozó anyahajó támogatásával települjön külföldi hadműveleti területre.

2015-ben a szárazföldi csapatok szervezeti felépítése hét összefegyvernemi dandárból állt, amelyből két dandár első lépcsőben műveleti területen, három többrendeltetésű dandár válságkezelő műveletben és két könnyű dandár volt alkalmazható különleges és nehéz terepviszonyok között.

A szárazföldi erők számára 200 nehéz harckocsi, 2700 páncélozott harcjármű, 140 felderítő és támadó helikopter, 115 manőverező, illetve szállító harci helikopter hadrendbe állítását irányozta elő.

A 2014–2019-ig hatályos katonai költségvetési tervezési törvény kiemelten kezelte a gyalogsági eszközök korszerűsítését is. 2020-ig 18 552 FELIN típusú haditechnikai felszerelés beszerzését irányozta elő a lövészkatonák részére. A FELIN rendszer egy integrált összeköttetést és felszerelést biztosító innovatív gyalogsági rendszer, amely a legújabb technológiai újításokat ötvözi a hatékonysággal. A rendszerrel mintegy tizenhét ezred rendelkezhet a közeljövőben.

Felderítés

Franciaországban a haderő fejlesztésében jelentős a parancsnoki, felderítő- és helyzetértékelő eszközök szerepének jelentős megerősítése. A parancsnoki eszközök fejlesztése során a vezetési pontok már nemcsak a nemzeti szintű alkalmazásban kapnak szerepet, hanem prioritást kap ezek hadászati, hadműveleti és harcászati szintű multinacionális keretekbe történő integrálása is. A hadműveleti terület digitalizálása (egészen az alegységek szintjéig) kiterjed az informatikai eszközök és rendszerek elleni támadások, illetve azok támadás elleni védelmének biztosítására, a harchelyzetek kiértékelésére. A felderítő és helyzetértékelő eszközök fejlesztése területén kiemelt szerepet kap a képi információk megjelenítése

és továbbítása; valós idejű, nagy felbontású műholdas (képi) adattovábbítás és -fogadás képességének kialakítása; a pilóta nélküli felderítő repülőgépek alkalmazása.

A francia katonai stratégiában a megelőzés mint műveleti stratégiai alaprendeltetés a hagyományos erők alkalmazására épül a regionális válságmegoldási képesség érvényre juttatásával. Célja, hogy megelőzze a közvetett, illetve közvetlen fenyegetéseket potenciálisan magukban hordozó helyzetek kialakulását, biztosítsa a fegyveres erő alkalmazását és a konfliktusok, válságok minimális szinten tartását. A felderítés fogalma alatt mindazon stratégiai szintű akciók összességét kell érteni, amelyek hozzájárulnak Franciaország önálló helyzetfelismerő képességének kialakításához. Ez a tevékenység humán és technikai, nemzeti szintű vagy kooperációban kifejlesztett felderítést takar bizonyos államok vagy nemzetközi terrorista szervezetek irányában. Ez a felderítési rendszer előre jelezve a várható fejleményeket, lehetővé teszi a szükséges műveletek előkészítését és végrehajtását.

A felderítés minden időszakban a katonai cselekmények alapját képezte, mind a támadó, mind a védelmi műveletek szempontjából. Az ellenség erejének, helyzetének megismerése a fegyveres műveletek sikerének záloga. Napjainkban a fenyegetések sokrétősége miatt a felderítés jellege is kiszélesedett, és nem katonai területekre is kiterjed.

A francia honvédelmi koncepció ezért a megismerésre és a megelőzésre mindenkor nagy hangsúlyt fektetett.

Az államfő irányításával működő Nemzeti Felderítési Tanács feladata, hogy meghatározza a felderítés stratégiai irányvonalait. Funkcionális szinteken különböző felderítéssel foglalkozó szervezetek működnek, többek között:

- Külső Biztonsági Főigazgatóság a Honvédelmi Minisztérium alárendeltségében;
- Belső Felderítési Főigazgatóság a Belügyminisztérium alárendeltségében;
- Katonai Felderítési Igazgatóság a Honvédelmi Minisztérium alárendeltségében.

A *Fehér könyv a védelemről és a nemzetbiztonságról 2013* kiemelte a humán felderítés szerepét, a helyzetelemző és -értékelő munkatársak fontosságát. A Franciaországot ért terrorista támadások pedig még inkább rávilágítottak ennek a jelentőségére. Ennek megfelelően már 2016-tól ezer fővel megnőtt az állomány létszáma.

A 2014–2019-es időszakra vonatkozó katonai tervezési törvény már jelentős mértékben megemelte a felderítő szolgálatok adatokhoz való hozzáférési jogosultságait, de ezzel párhuzamosan növelte a parlamenti ellenőrzés lehetőségeit is. A szolgálatok ezáltal hozzáférhetnek az állami közigazgatási, rendőrségi bünyügyi nyilvántartásokhoz, telefonhálózati adatokhoz.

A 2007-ben felállított Parlamenti Felderítési Bizottság felügyeli, értékeli a szolgálatok tevékenységét, észrevételeket, ajánlásokat tehet a kormánynak. Jelentéseket készít a rendelkezésére álló dokumentumok alapján, parlamenti meghallgatásokat eszközölhet, ha szükségesnek tartja.

A *Fehér Könyv 2013* és a 2014–2019-es időszakra vonatkozó katonai költségvetési törvény fontos felderítési technikai eszközrendszerek beszerzéséről rendelkezett.

Ilyen a CERES (Capacité d'Écoute et de Renseignement Électromagnétique Spatiale) műholdas elektromágneses elfogó és felderítő képesség elnevezésű program 2020-ig, amely léghárító, vezetés-irányítási rendszerek lokalizálását, felderítését teszi lehetővé. A programot 450 millió eurós költségvetéssel a Thales Alenia Space vállalat realizálhatja.

A műholdas rendszereket MALE típusú elektromágneses és vizuális képalkotásra képes harcászati drónok egészítik ki. A felderítési rendszerek egyre bonyolultabb technikával rendelkeznek, aminek következtében hatalmas összegekbe kerülnek. Ez különösen igaz

a szatellitrendszerekre, amelyeket viszont időről időre modernizálni szükséges. A védelmi minisztérium nemzetközi kooperációkban is gondolkodik, mind az adatscere, mind az új rendszerek kifejlesztése érdekében.

2008-ban nemzeti felderítési koordinátort neveztek ki a köztársasági elnök közvetlen alárendeltségébe, akinek feladata a különböző felderítéssel és hírszerzéssel foglalkozó szolgálatok közötti kapcsolattartás összehangolása.

A fentiekben már szerepelt három ilyen szolgálat, így a Külső Biztonsági Főigazgatóság, a Belső Felderítési Főigazgatóság, a Katonai Felderítési Igazgatóság, de működik még Honvédelmi Biztonsági Igazgatóság, Vámügyi Felderítési Főigazgatóság és Titkos Pénzügyi Tevékenység Elleni Felderítési Hivatal.

A francia hadiipar

A honvédelmi döntéshozók folyamatosan hangsúlyozzák, hogy a hadiipar igen jelentős részarányt képvisel a gazdasági szektorban. 2012-ben 15 milliárd eurós bevétele volt éves szinten. Bár mintegy 4000 kis- és középvállalat dolgozik a hadiiparban, többnyire alvállalkozóként, a szektor tevékenysége gyakorlatilag néhány nagyvállalatnál koncentrálódik. 2013-ban a fegyverzeti beszerzések kétharmadát öt vállalat nyerte el: Airbus Group, DCNS, Thales, Safran és Dassault.

1. táblázat

Franciaország jelentős hadiipari szereplői

Hadiipari csoport	2014. évi összbevétel (M€)	Az összbevétel hadiipari aránya 2014-ben (%)	Összlétszáma	Összbevétel- növekedés 2011–2014 (%)	Hadiipari bevétel- növekedés 2011–2014 (%)	Tevékenységi területek
AIRBUS GROUP	60 713	18%	138 622	24%	–7%	Katonai és polgári repülés, katonai és polgári helikopterek, drónrendszerek, katonai és civil műholdak, védelmi elektronika, kibervédelem.
DASSAULT- AVIATION	3 680	27%	11 745	11%	11%	Légi járművek, harci repülőgépek, pilóta nélküli rendszerek, tengeri felderítő és járőrrepülőgépek, műholdas és pirotechnikai termékek.
DCNS	3 066	99%	14 024	17%	17%	Tengerfelszíni hadihajók, tengeralattjárók, tengeralattjárók fegyverzete, fegyverrendszerek, vezetési rendszerek, tengeri drónintegráció, haditengerészeti támogató rendszerek, haditengerészeti és nukleáris energia.

Hadiipari csoport	2014. évi összbevétel (M€)	Az összbevétel hadiipari aránya 2014-ben (%)	Összlétszáma	Összbevétel- növekedés 2011–2014 (%)	Hadiipari bevétel- növekedés 2011–2014 (%)	Tevékenységi területek
MBDA	2 400	100%	10 000	–20%	–20%	Levegő-föld rendszerek, levegő-levegő rakéták, irányított fegyverek, cirkálórakéták, hajók elleni rakéták, harckocsik elleni rakéták.
NEXTER	1 048	100%	3 324	23%	23%	Páncélozott és fegyverrendszerek, löszerek, mechanikus és hidraulikus rendszerek, elektronikus eszközök, légi-földi robotok (Nexter Robotics), páncélozott eszközök éjjellátó rendszerei (Optsys), ABV rendszerek (NBC-Sys).
RENAULT TRUCKS DEFENSE	384	100%	1 200	52%	52%	Kerek harcjárművek, logisztikai és harci járművek, harcjármű-lánctalp, -torony fegyverrendszerek.
SAFRAN	15 044	20%	68 945	29%	29%	Hajtómotor, hadihajó- és rakétameghajtás, hadihajó-rendszerek, eszközök, navigáció, elektronika, kritikus szoftverek, védett drónrendszerek.
THALES	12 974	52%	60 781	0%	–11%	Hadihajó-eszközök, -rendszerek, szenzorok, kommunikációs rendszerek, fegyverrendszerek és löszerek, szimulációs rendszerek, üreszközök.

Forrás: Calepin des entreprises internationales de défense 2015

Természetesen számos fegyverprogram kooperációban valósul meg.

A védelmi modernizáció során prioritást élveznek a védelmi kutatások és technológiai megoldások, amelyek az alábbi területekre koncentrálnak:

- a nukleáris elrettentés komponenseinek továbbfejlesztése;
- pilóta nélküli repülőgépek alkalmazása, rakétarendszerek megújítása, a jövő harci repülőeszközei koncepciójának kialakítása terén alapvetően francia–brit kooperációs keret preferálása;
- moduláris tengeri, tengeralatti harcrendszerek hálózati megoldásai, tengerfelszíni hadihajók innovatív architektúrái;
- harcjárművek, azok személyzete védettségének javítása, új löszertechnológiák kifejlesztése;
- kibervédelmi képességek hatékonyságának növelése;
- kommunikációs, műholdas felderítő, rádiónavigációs rendszerek fejlesztési lehetőségei;
- geofizikai környezet digitalizációja.

Utánpótlás, önkéntesség

A katonai szolgálat felfüggesztését (1997) követően a kormányok különböző intézkedésekkel próbálták biztosítani a katonák utánpótlását, megismertetni, népszerűsíteni a katonai hivatást a fiatal generációk körében. Az eredeti szándék az volt, hogy a honvédelmi oktatást az iskolarendszerű tárgyakba kell integrálni.

Meg kellett értetni a polgárokkal, hogy a katonai szolgálat nem csupán a fegyverek használatának elsajátítását jelenti, hanem a hazafiság szellemiségét, fegyelemre, bátorságra, bajtársiasságra nevelést is. Jó néhány év elteltével dolgozták ki az illetékes minisztériumok részvételével az úgynevezett állampolgári pályaképet.

A haderő szakmai képzési lehetőséget nyújt a társadalmi periférián élő rétegek fiataljainak, hozzájárul a társadalmi beilleszkedésükhöz az esélyegyenlőségi programok révén. Ez komoly kihívást jelent a tanárok részéről is, mivel őket is adekvát képzésben kell részesíteni.

2010 óta honvédelmi és állampolgári napon kell minden 16 és 25 év közötti francia állampolgárnak megjelenni.

A Fiatalok a Honvédségben elnevezésű programot 2008-ban indította el a Honvédelmi Minisztérium a Köznevelési Minisztériummal együttműködve a 14–16 éves fiatalok részére. Célja a fiatalok közelítése a honvédelmi szervezetekhez, katonai, társadalmi, állampolgári ismereteik fejlesztése. A foglalkozások havonta néhány alkalommal tanórán kívül zajlanak, általában valamelyik lakhelyükhöz közeli katonai alakulatnál ismerkedhetnek a speciális katonai közzeggel, így testközelből szerezhetnek információkat, tapasztalatokat a katonai hivatásról, tanáraik, hivatásos és tartalékos tisztek kíséretében. A program nagy népszerűségnek örvend. 2015-ben háromszáz fiatal vett részt benne.

1961 óta működik az Adaptált Katonai Szolgálat, amelyet kifejezetten a Franciaország részét képező tengerentúli területeken élő szakmai képzettség nélküli fiatalok részére alakítottak ki. A szakmai gyakorlati rész hat-tizenkét hónapig tart, bentlakásos formában, katonai státuszban. A vezetők katonák, míg a kiképzők szerződéses állományban vannak. Mivel a résztvevők nagy hányada írástudatlan, ezért a programban általános iskolai oktatás, katonai és állampolgári ismeretek, szakképzés, elsősegély-ismeretek és gépjárművezetés is szerepel. Több mint harminc különböző szakma betanítását végzik a helyi igények figyelembevételével.

Ez a program is népszerű, hiszen 2014-ben 5700 fő vett benne részt, a tanfolyam elvégzése után pedig 77%-uk tudott elhelyezkedni. Az eredményességhez nagymértékben hozzájárult a helyi cégekkel, hivatalokkal való folyamatos kapcsolattartás, jó viszony.

2005-ben miniszterelnöki javaslatra a programot az anyaországi külvárosi fiatalokra is kiterjesztették. Így jött létre a Nyilvános Honvédelmi Beilleszkedési Program. A jelentkezők életkora 16–25 év lehet. A bentlakásos rész nyolc hónapig tart, a státuszuk ugyan civil, de a körülményeik katonai jellegűek. A programfelelősök tanárok, gyakorlati kiképzők, nyugdíjas katonák. A programban itt is szerepel általános iskolai oktatás, viselkedési-nevelési órák, saját karrierterv kidolgozása. Szakképzés helyett partnercégek ajánlanak szakmai gyakorlatra lehetőséget. 2015-ben 18 területi központban 3500 fiatal részesülhetett a program előnyeiből. Az eredményességi arány 50% volt, ami a munkahelyi elhelyezkedésre vonatkozott.

A katonai tervezési törvény aktualizációja (2015) egy új önkéntes katonai, hat-tizenkét hónapig tartó szolgálat bevezetését szorgalmazta, a 17–26 éves korosztály számára katonai

státuszban. Az első időszak bevezetési fázisa 330 fő részvételével számolt a programban, de évente 16 ezer fiatal bevonására lesz lehetőség. A francia nyelvoktatást kiemelten kezeli a program, mivel a jelentkezők 10%-a komoly hiányosságokkal küzd ezen a téren. A fiatalok eredeti iskolájához eljuttatják a programban elért eredményeiket, az iskolai oktatásban nem részesülőknél képzési, szerződéses állományú lehetőségeket ajánlanak a hadseregben, vagy munkaügyi központokba irányítják őket.

A katonai tartalékos állomány az új haderőmodell integráns eleme. Fő komponense a műveleti tartalékos állomány, akiket főként területvédelmi feladatokban alkalmaznak, de alkalmazhatók akár külföldi műveleti területen vagy súlyos válsághelyzet esetén is. A műveleti tartalékosok olyan önkéntesek, akik minden esetben tartalékos szolgálati szerződést kötnek. A védelmi reform alapján 40 ezer főre emelkedik a létszámuk, és főként az aktív alakulatok képességeit kell erősíteniük.

A katonai tartalékos állomány másik része a polgári tartalékos állományt foglalja magában. A tartalékos toborzási rendszer célja olyan állampolgárok toborzása, akik hároméves viszonylatban legalább minimum egy hónapig vállalják a készenlétet, főként olyan kritikus területeken, mint a kibervédelem, a válság utáni újjáépítés és a gazdasági felderítés. A műveleti tartalékosokkal szemben a polgári tartalékosok nem kötnek szerződést a minisztériummal, de önkéntes alapon vállalják, hogy szakértelmükkel, tapasztalatukkal hozzájárulnak az ország védelméhez és biztonságához.

Külön tartalékos alakulatok nincsenek, például a *Sentinelle* elnevezésű honi védelmi műveletben néhány százan vettek részt a 10 ezer fős összlétszámból.

A polgári tartalékosok összekötő szerepet tölthetnek be a civil és a katonai társadalom között, főként az érzékeny külvárosi kerületek fiataljai felé kell közeledniük.

A nemzet összességében tehát felelősséget vállal a védelem és a biztonság megteremtésében, a haderő állandó fejlesztésével, korszerűsítésével a széles tömegek egyetértésével. Ugyanakkor a fegyveres erők szerepvállalása nemcsak nemzetközi szinten jelentős, hanem a belső rendfenntartásban is jelentkezik. Kapcsolatukat a nemzettel a rendszeresen megrendezett találkozók, fegyveres bemutatók és az alakulatok nyílt napjai is erősítik.

A nemzetvédelemről, a nemzet nagyságáról, az ország nemzetközi szerepvállalásáról az egyéni véleményalkotás kialakításában nagyon jó módszer, hogy a közoktatástól a katonai felsőoktatásig minden szinten szerepel a védelem és a biztonság, a honvédelem kérdéskörének oktatása, amelynek során magas szinten foglalkoznak a biztonság- és védelempolitika aktuális területeivel, a hazai és nemzetközi szerepvállalással. A katonai tanintézetekben, már a főiskolai szintű képzés elején is, magas óraszámban szerepel a nemzet, Európa és a világ biztonság- és védelempolitikájának oktatása. A köztisztviselők, állami alkalmazottak részére a védelmi kérdésekben való eligazodás alapvető követelménynek számít. A számukra biztosított felkészítés is szervezett formában történik.

Irodalom

Calepin des entreprises internationales de défense (2015): Párizs, Direction générale de l'armement – Fondation pour la Recherche Stratégique.

Chiffres clés de la Défense – 2016 (2016): Elérhető: www.defense.gouv.fr/actualites/articles/chiffres-cles-de-la-defense-2016 (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)

- Comprehensive Nuclear-Test-Ban Treaty (CTBT)* (2018): Elérhető: www.nti.org/learn/treaties-and-regimes/comprehensive-nuclear-test-ban-treaty-ctbt (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- François Hollande: « Le temps de la dissuasion nucléaire n'est pas dépassé »* (2015): Elérhető: www.lemonde.fr/politique/article/2015/02/20/francois-hollande-le-temps-de-la-dissuasion-nucleaire-n-est-pas-depasse_4580472_823448.html (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Le pôle d'excellence cyber inaugure ses locaux* (2016): Elérhető: <http://regions-france.org/actualites/en-direct-des-regions/le-ple-dexcellence-cyber-inaugure-ses-locaux> (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Livre blanc: Défense et sécurité nationale 2013* (2013): Párizs, Direction de l'information légale et administrative. Elérhető: www.defense.gouv.fr/content/download/206186/2286591/Livre-blanc-sur-la-Defense-et-la-Securite-nationale%202013.pdf (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Loi n° 2010-241 du 10 mars 2010 relative au service civique Article L114-3 du code du service national (2010): Elérhető: www.legifrance.gouv.fr/affichTexte.do?cidTexte=JORFTEXT000021954325&categorieLien=id (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Loi n° 2015-917 du 28 juillet 2015 actualisant la programmation militaire pour les années 2015 à 2019 et portant diverses dispositions concernant la défense (2015): Elérhető: www.defense.gouv.fr/portail/enjeux2/politique-de-defense/la-loi-de-programmation-militaire-lpm-2014-2019/actualisation-de-la-loi-de-programmation-militaire-lpm-2014-2019/lpm – www.defense.gouv.fr/content/download/475996/7627336/20150729_NP_joe-0173_LPM-2015-2019.pdf (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Opération Sentinelle* (s. a.): Elérhető: www.defense.gouv.fr/operations/operations/france/operation-sentinelle (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Rapport d'information déposé par la Commission des affaires étrangères sur « Engagement et diplomatie: quelle doctrine pour nos interventions militaires? » présenté par M. Guy-michel Chauveau et M. Hervé Gaymard* (2015): Elérhető: www.assemblee-nationale.fr/14/rap-info/i2777.asp#P704_240810 (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- Le pôle d'excellence cyber inaugure ses locaux* (2016): Elérhető: www.bretagne.bzh/jcms/prod_380226/fr/le-pole-d-excellence-cyber-inaugure-ses-locaux www.bretagne.bzh/jcms/prod_380226/fr/le-pole-d-excellence-cyber-inaugure-ses-locaux (A letöltés ideje: 2019. 04. 01.)
- www.sipri.org